

Výroční zpráva o činnosti

Asociace waldorfských škol České republiky z. s.

za období 1. 9. 2022 - 31. 8. 2023

I. Základní údaje

Název: Asociace waldorfských škol České republiky z.s.

Sídlo: Základní škola waldorfská, Butovická 228/9, 158 00 Praha – Jinonice

Představenstvo: Mgr. Tomáš Jedlička, Ing. Tomáš Kuba, Mgr. Tomáš Petr, Mgr. Ondřej Ševčík, Mgr. Milena Vlčková

Kontrolní komise: Iva Jiříčková, Helena Kottová, Helena Kožušníková

IČO: 67362958

Kontakty: e-mail: waldorf@seznam.cz
web: www.iwaldorf.cz

Spisová značka: L 8249 vedená u Městského soudu v Praze

II. Poslání a cíle Asociace waldorfských škol v ČR

Asociace waldorfských škol České republiky z. s. (dále jen Asociace) je dobrovolný profesní nepolitický spolek waldorfských škol, vycházejících z pedagogiky Rudolfa Steinera.

Posláním spolku je:

- 1) Prosazovat a hájit svobodu a pluralitu ve vzdělávání a dodržování práv dítěte, rodiče a učitele zaručených mezinárodními úmluvami.
- 2) Koordinovat práci waldorfských škol v České republice.
- 3) Prosazovat zájmy waldorfských škol zvláště v oblastech rovnoprávného legislativního zakotvení, vlastního vzdělávacího programu, financování škol a s nimi spojených školských zařízení i v otázkách pracovně právních.
- 4) Zastupovat waldorfské školy ve společných zájmech směrem k veřejnosti a organizacím působícím v oblasti výchovy a vzdělávání v ČR i v zahraničí.
- 5) Zabezpečovat a vytvářet podmínky pro vzdělávání učitelů waldorfských škol a dalších zájemců o waldorfskou pedagogiku.
- 6) Podporovat a zajišťovat potřebnou publikační a vydavatelskou činnost.
- 7) Podporovat vznikající waldorfské školské iniciativy.
- 8) Pečovat o ochranu ochranných známek jmen „Waldorf“ a „Rudolf Steiner“.

III. Členové Asociace

Asociace zastupovala ve školním roce 2022/23 tyto základní členy:

Základní školy

- 8 samostatných obecních úplných základních waldorfských škol s ročníky 1-9 (v Brně, Ostravě – Mlýnici, Ostravě – Porubě, Pardubicích, Písku, Praze – Jinonicích, Příbrami, Semilech; z toho semilská škola spojuje základní a střední stupeň; příbramská škola spojuje MŠ, ZŠ, lyceum a střední odborné učiliště a ostravská spojuje ZŠ a lyceum)
- 1 úplnou obecní školu pracující ve společném subjektu s klasickou školou s ročníky 1-9 (waldorfské třídy), a to a Praze – Dědině
- 4 úplné soukromé waldorfské školy s ročníky 1-9 v Č. Budějovicích (o. p. s.), Olomouci (s. r. o.), Plzni (z., ú.) a v Karlových Varech (o. p. s.), z toho českobudějovická škola spojuje MŠ, ZŠ a SŠ; olomoucká škola spojuje MŠ a ZŠ, samostatně je SŠ; plzeňská spojuje ZŠ a SŠ a karlovarská MŠ a ZŠ
- 4 rozvíjející se soukromé školy: v Chebu s ročníky 1-7; v Ratibořských Horách u Tábora (o.p.s.) s ročníky 1-6 a v Třebušíně (o. p. s.) s ročníky 1-8 a v Želechovicích u Zlína s ročníky 1-2.
- 2 začínající školy pracující ve společném subjektu s klasickou školou – a to v Liberci s ročníky 1-6 a v Kuchařovicích u Znojma s ročníky 1-5.

Střední školy

- 4 úplné obecní waldorfské střední školy pracující podle vzdělávacího programu ‚Kombinované lyceum‘ - v Ostravě, Praze, Semilech a Příbrami (zde v kombinaci se středním odborným učilištěm). V Praze jde o samostatný subjekt, v ostatních městech se jedná o stejný subjekt se základní školou.
- 1 začínající střední škola s 1. ročníkem v Brně (v rámci jednoho subjektu se ZŠ)
- 3 soukromé střední školy s ročníky 1-4 v Českých Budějovicích a s ročníky 1-2 v Olomouci a s 1. ročníkem v Plzni

Speciální školy

- 1 speciální waldorfskou školu – ZŠ a SŠ waldorfská Praha-Opatov s ročníky 1–12 (včetně praktické školy dvouleté)

Seznam základních členů:

Waldorfská škola České Budějovice - mateřská škola, základní škola a střední škola o. p. s.	České Budějovice	M. Chlajna 23
Základní škola Dědina - waldorfské třídy	Praha 6	Žukovského 580/6
Základní škola waldorfská, Praha 5 - Jinonice, Butovická 228/9, příspěvková organizace	Praha 5 - Jinonice	Butovická 228/9
Waldorfská základní škola a mateřská škola Wlaštovka Karlovy Vary o. p. s.	Karlovy Vary	Modenská 15
Základní škola a střední škola waldorfská	Praha 11	Křejského 1501
Základní škola Waldorfská Pardubice, Gorkého 867	Pardubice	Gorkého 867
Waldorfská škola Příbram - mateřská škola, základní škola a střední škola	Příbram II	Hornická 327
Waldorfská základní škola a mateřská škola Olomouc, s.r.o.	Olomouc	Kosinova 876/3
Waldorfská střední škola Olomouc, s. r. o.	Olomouc	Polská 426/31
Střední škola - waldorfské lyceum	Praha 4	Křejského 1501
Waldorfská základní škola a mateřská škola Ostrava, p.o.	Ostrava - Přívoz	Na Mlýnici 36
Waldorfská základní škola a střední škola, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace	Ostrava-Poruba	L. Štúra 1085/8
Základní škola Svobodná a Mateřská škola Písek, Šobrova 2070	Písek	Šobrova 2070
Waldorfská základní škola a střední škola Dobromysl z.ú.	Píseň	Husova 1126/43
Waldorfská základní a střední škola Semily, příspěvková organizace	Semily	Tyršova 485
ZŠ Mistra Jana (zřizovatel Janiček o.p.s.)	Ratibořské Hory	34
ZŠ Kaplického Liberec, p.o.	Liberec	Kaplického 384
Waldorfská základní škola a mateřská škola Wlaštovka Karlovy Vary o.p.s.	Karlovy Vary	Modenská 15
Svobodná základní škola, o. p. s.	Litoměřice	Třebušín 115
Základní škola a Mateřská škola Kuchařovice, příspěvková organizace	Kuchařovice	Okružní 397
Waldorfská základní škola Jasan	Želechovice nad Dřevnicí	Podřevnická 405
Waldorfská základní škola a mateřská škola Cheb	Cheb	Divadelní nám. 554/8

Členství v Asociaci bylo rozlišeno na členy základní (školy, jež splnily podmínky pro udělení známky „Waldorf“) a členy přidružené (iniciativy k založení školy, spolky rodičů, organizace podporující waldorfskou pedagogiku apod.)

Ve školním roce 2022/2023 navštěvovalo školy s waldorfskou výukou celkem 4 378 žáků a studentů, z toho bylo 3 631 žáků ZŠ (ve 187 třídách) a 729 studentů SŠ (ve 26 třídách) a 18 žáků praktické školy (ve 3 třídách). /údaje k 1.10.2022/

Asociaci waldorfských škol zastupovali v mezinárodních organizacích:

- Mgr. Dušan Pleštil, Ph.D. - v Haagský kruh – mezinárodní konference waldorfského hnutí
- Mgr. Břetislav Kožušník – Evropská rada waldorfských škol (ECSWE)
- Mgr. Kateřina Kozlová – mezinárodní sdružení pro waldorfskou pedagogiku ve střední a východní Evropě (IAO)

Tyto organizace napomáhají posilovat globální vědomí o úkolech waldorfské pedagogiky a jsou činné na mezinárodní úrovni.

V České republice je Asociace řádným členem SKAV (Stálá konference ve vzdělávání). V ní nás zastupoval Tomáš Kuba.

Práce ve Sdružení soukromých škol se aktivně účastnila Milena Vlčková.

IV. Setkávání

V období od 1. 9. 2022 do 31. 8. 2023 se konala 4 zasedání Rady Asociace waldorfských škol a několik setkání představenstva. Každou waldorfskou školu, resp. waldorfské třídy, zastupovali v Radě 1 - 2 zástupci.

Termíny jednání Rady Asociace

23.9.2022	Praha - Jinonice
11.-12.11. 2022	výjezdní zasedání Trpoměchy
17.2. 2023	Praha - Jinonice
10.5. 2023	Praha - Opatov

V tomto školním roce se dále konala **setkání vedoucích pracovníků škol**, kteří zde řešili problémy související s vedením školy, organizací a legislativou. Proběhla také **setkání zástupců rodičovských iniciativ**, kde rodiče koordinují možnou pomoc s organizační, legislativní apod.

Potřeba zabývat se vedením a samosprávou waldorfské školy a nově ji uchopit na základě dnešní situace vedla k iniciování skupiny zájemců z několika škol, která se setkávala v pracovní skupině **Idea samosprávy waldorfských škol**.

V. Činnost Asociace

Činnost Asociace se tradičně soustředila na vzdělávání učitelů, publikační činnost, podporu škol a iniciativ, na společné akce, jednání s institucemi a další činnost. V tomto školním roce již činnost mohla probíhat bez vnějších omezení.

Co stojí za zmínku:

Novinky ve světě českých waldorfských škol v období 2022/23, které je vhodné zmínit:

- **Otevření obecního waldorfského lycea v Brně**
- **Otevření soukromého waldorfského lycea v Plzni**
- **Vytvoření nové redakční rady časopisu a jmenování nového šéfredaktora**
- **Zapojení jednotlivých členů představenstva i učitelů do práce na revizích rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání**

Níže jsou systematicky rozebrány jednotlivé oblasti činností Asociace:

a) Vzdělávání učitelů

- Asociace pořádá každoroční Interní setkání waldorfských učitelů. To se konalo v Ostravě 2.-5. února 2023 s hlavním tématem Hledání (nového) středu.
- Ostatní vzdělávací akce byly pořádány jinými subjekty. Asociace uznává diplomy z tříletého víkendového vzdělávání seminářů subjektů (abecedně): Akademie sociálního umění TABOR, Akademie waldorfské pedagogiky, Waldorfský seminář Praha.
- Pod hlavičkou Akademie waldorfské pedagogiky probíhal Letní kurz waldorfské pedagogiky v Semilech pro přípravu učitelů.
- Probíhaly přípravy na týdenní seminář pro středoškolské učitele, který se konal v říjnu 2023.
- Jednotlivé školy pořádaly vlastní vzdělávací akce menšího formátu, nezářídka spojené s návštěvou mentorů školy.

b) Publikační činnost

Časopis Člověk a výchova

Časopis vychází od roku 1996 a věnuje se waldorfské pedagogice a souvisejícím tématům. Je vydáván ve čtvrtletním rytmu (rozsah jednoho čísla se pohybuje kolem 70 stran). Časopis informuje o dění ve waldorfských školách, nabízí inspiraci pro vyučování, mimoškolní činnosti a sebevzdělávání, zveřejňuje pedagogické přednášky, materiály, přináší recenze relevantní literatury, informace o plánovaných akcích apod.

Od jarního čísla došlo k velké změně, kdy se své pozice vzdal dlouholetý šéfredaktor časopisu Petr Šimek. Za jeho vytrvalou práci mu tímto velice děkujeme. Novou šéfredaktorkou se stala Radka Koniřová, distribuci má na starosti Kateřina Palasová. Dalšími členy redakční rady byli Jitka Ferencová, Ondřej Ševčík a Tomáš Petr.

Byly zavedeny nové maily:

Kontakt na redakci časopisu: redakce@waldorf.cz
Objednávky časopisu: objednavky@waldorf.cz

V období 1.9. 2022 – 31.8. 2023 vyšla čtyři čísla časopisu s těmito hlavními tématy (časopis je číslován podle kalendářního roku):

2022/3	Samospráva waldorfských škol
2022/4	První třída jako impuls
2023/1	Čeština na waldorfských školách
2023/2	Léčebné impulzy waldorfské pedagogiky

Literatura k waldorfské pedagogice

V minulém období vydala Asociace následující publikace:

Mediální pedagogika na waldorfských školách - Kurikulum a technické vybavení (Boettger, Ch. a kol.)
Vývojové úkoly a kompetence – K učebnímu plánu waldorfské školy (W. M. Götter / P. Loebell / K.-M. Maurer)

Příprava dalších publikací:

V tomto období probíhaly přípravné práce k vydání knihy Duchovní život současnosti (kurz Ilkley) pod vedením Dušana Pleštila.

Další knihy, které jsou k dispozici (vydané Asociací):

Steiner, Rudolf: Výchova a vyučování na základě poznání člověka.
Steiner, Rudolf: Utváření vyučování na základě poznání člověka.
Steiner, Rudolf: Anthroposofie a pedagogika. Články z let 1919-1924.
Hübner, Edwin a kol.: Gawan 2.0. Vědomý vztah k médiím a waldorfská pedagogika.
Hübner, Edwin a kol.: Gawan 2.1. Průvodce rodičů po mediální džungli.

c) Spolupráce se školami a nově vznikajícími iniciativami

S Asociací spolupracovala kromě ZŠ Jeřábinka v Litvínově také iniciativa z Ratají nad Sázavou, která prozatím provozuje domácí školu.

Asociace zatím spíše hledá platformu, jak více pomoci a doprovázet nové střední školy, které byly odkázány na jednorázové vzdělávací akce.

Škola Lesves v Malé Skále projevila předběžný souhlas o spolupráci, zatím však zůstal nenaplněn.

d) Spolupráce s Asociací waldorfských mateřských škol

Potřeba setkávat se více řešit společné problémy vedla Asociaci k iniciování pravidelnějších schůzek představenstva Asociace se zástupci Rady AWMŠ. Spolupráce se nejprve slibně rozvinula, potom však v roce 2023 dále nepokračovala.

e) Revize RVP

Díky aktivitě Tomáše Kuby a Mileny Vlčkové v oblasti revize rámcových vzdělávacích programů a jejich koordinační činnosti se Asociace zapojila do připomínkování jednotlivých fází přípravy tohoto dokumentu.

Zástupci Asociace sledovali diskusi o plánovaných úpravách Rámcového vzdělávacího programu, jednání Sdružení soukromých škol s ČŠI a s MŠMT ohledně zápisů do 1. třídy a reformy financování.

Od léta 2022 se několik zástupců AWŠ postupně zapojilo do práce na samotné revizi RVP v roli členů pracovních skupin NPI.

Tomáš Kuba a Tomáš Jedlička se společně s Břetislavem Kožušníkem zúčastnili 14-15.10. 2022 v belgickém Gentu kolokvia ECSWE k revizi waldorfského kurikula.

f) Duhové divadlo, Olympiáda 5. tříd

16. ročník **Duhového divadla** se uskutečnil 31. 5. – 3. 6. 2023 v Písku. Na přehlídce přijelo přes 500 účinkujících z celkem 26 souborů základních a středních waldorfských škol z celé ČR. Letos poprvé mohly děti kromě Divadla Fráni Šrámka a Divadla Pod čarou účinkovat i v prostorách kina Portyč, a to zejména z důvodů většího hlediště. Tak jako každý rok i letošní ročník měl své profesionální hosty. Těmi letošními byl již osvědčený divadelní soubor Studio dell'arte a herečtí manželé Jana Janěková a Igor Chmela.

<https://zssvobodna.cz/duhove-divadlo/>

Olympiáda 5. tříd v řeckém stylu se pro vzrůstající počet účastníků konala rozdělena na tři skupiny. V každé z nich se do 150 páťáků z různých waldorfských škol setkala a utkalo v olympijských disciplínách, zahrálo a zarecitovalo Odysseova putování. Dva turnusy olympiády byly zorganizovány v Příbrami a jeden v Olomouci. Velký dík za pomoc s konáním této akce patří skupině studentů Bothmerovy gymnastiky pod vedením Martina Cvrčka.

g) WOW Day

Již tradičně se některé školy zapojily do charitativní akce WOW Day. Díky programům a akcím pořádaných na školách v Příbrami, Praze-Dědině, Písku a v Ostravě-Porubě se takto podařilo shromáždit částku 63 324,- Kč, která byla odeslána na účet Freunde der Erziehungskunst. Více než 70% této částky je díky aktivitě příbramské waldorfské školy určeno na podporu Acacia Tree Nursery School.

h) Hodnoty a role Asociace v souvislosti s ochrannou známkou

Asociace na výjezdním zasedání i později pracovala nad tématem role Asociace v hnutí waldorfských škol a nad hodnotami waldorfské pedagogiky závazek, který se budou školy snažit naplňovat). Výsledek této práce by měl být použit pro jednání s Mezinárodním svazem wald. Škol o udělení sublicence. Tento úkol dopracovat standardy waldorfské školy a ošetřit pravidla pro udělování a odebrání známky přetrvává do příštího období, konkrétně připravit návrhy:

- Sublicenční smlouvy a smlouvy mezi AWŠ a školami o poskytování známky
- Procesu odebrání známky (nutné doplnění dle požadavků Bundu)
- Standardů waldorfských škol (úprava stávajících charakteristik WŠ pro české podmínky)

i) Představenstvo a struktura Asociace

Představenstvo se scházelo na svých pravidelných schůzkách. Avšak vzhledem k zapojení jeho jednotlivých členů na vedoucích pozicích ve vlastních školách či dalších činnostech nemělo dostatek prostoru plnit všechny úkoly, které by Asociace měla zastávat (a ani není smyslem věci, aby tuto veškerou činnost vykonávalo představenstvo). S tímto vědomím představenstvo uskutečnilo ke konci svého funkčního období výjezdní zasedání v Brně, kde se situací zabývalo a našlo se definovat potřeby a připravit podklady k částečné profesionalizaci některých činností spolku a připravit volbu představenstva pro nové funkční období.

Co nám schází:

Zde krátký přehled věcí, které se zatím nepodařilo dokončit a které nás asi nejvíce pálí (některé z nich přetrvávají):

- **Udělat konkrétní kroky k částečné profesionalizaci**
- **Uvést do chodu nové webové stránky**
- **Dokončit jednání o ochranné známce**
- **Vydat Výchovu ke svobodě**

VI. Hospodaření AWŠ

Popisované hospodářské období Asociace trvalo od 1. 9. 2022 do 31. 8. 2023. Účetním Asociace byla Barbora Strejcovská.

Členský příspěvek do Asociace v tomto období činil 300,- Kč na žáka.

Vybrané členské příspěvky a dary sloužily k financování činnosti Asociace.

Asociace uhradila členský příspěvek do SKAV ve výši 3 000,- Kč a do Evropské rady waldorfských škol ve výši 1,20 Euro na žáka, tedy 119 116,80 Kč.

Na vzdělávání eurytmistek poskytla Asociace dar sdružení Eurythmea z. s. ve výši 50 000,- Kč.

Hlavní náklady se týkaly především vydávání časopisu a publikací, mzdových nákladů (DPP), poskytnutých členských příspěvků, nákladů na přípravu a organizaci interního setkání. Další významné náklady tvoří vedení účetnictví a administrativy.

Výnosy celkem		1 873 540,61
hlavní výnosy:	členské příspěvky	1 313 700,00
	dary na knihy a časopisy	180 957,73
	tržby za prodané publikace	36 446,00
	tržby za prodané časopisy	60 622,91
	tržby interní setkání	186 000,00
	výnosové úroky termínovaný účet	95 806,90
	výnosy ostatní	7,07

Náklady celkem		854 948,65
hlavní náklady:	výroba časopisu (bez mzdových n.)	170 489,50
	mzdové náklady	103 920,00
	poskytnuté členské příspěvky	118 971,05
	výroba publikací	34 529,00
	autorské honoráře časopis	15 252,00
	náklady interní setkání (bez mzdových n.)	115 111,18
	poštovné časopisu	50 777,94
	cestovné	75 160,00
	účetnictví a administrativa	38 298,79
	poskytnuté dary	55 065,78
	služby ostatní	53 673,00
	ostatní náklady	23 700,41

VII. Ohlédnutí za rokem

Školní rok 2022-23 nechal poněkud zapomenout na dřívější covidová omezení. Zůstal nám z nich však zakořeněný způsob práce, kdy se každý stará o svou školu či třídu a na celostátní úroveň se již nedostává sil a vědomí. Podle toho jsme také naráželi na úskalí v práci Asociace, kdy se jen s obtížemi dařilo díky několika jednotlivcům mobilizovat síly na celostátní úrovni.

Toto období není nutné hodnotit ani přehnaně optimisticky, ani opačně. Přineslo nové možnosti, některé věci se nově podařily, některé zdárně pokračovaly, jiné zůstaly odloženy. Je vhodné se poučit z dynamiky a rozložení vlastních sil a konečně posunout úkoly, které by neřešeny mohly postupně začít brzdit rozvoj waldorfského hnutí.

Sestavil Tomáš Petr